

Arbetsmarknadsnämnden
Tjänsteskrivelse till arbetsmarknadsnämndens

Datum:
2025-01-27

Diarienummer:
AMN-2024-00530

Handläggare:
Henrik Hamnquist Larsson

Omprövning språkstärkande aktiviteter inom ramen för IOP med Uppsala rödakorskrets 2024–2027

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar

1. **att** för 2025 finansiera de språkstärkande aktiviteterna inom ramen för nämndens IOP med Uppsala rödakorskrets med 640 000 kr.
2. **att** uppdra till förvaltningen att i samarbete med Uppsala rödakorskrets starta upp en försöksverksamhet med språkcafé på UJC Boländerna.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämnden har sedan 2017 samverkat med Uppsala rödakorskrets i ett idéburet offentligt partnerskap (IOP). Partnerskapet omfattar insatser för migranter – integration och etablering. Nuvarande partnerskap gäller för perioden 2024–2027 mellan Uppsala rödakorskrets, arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden.

Arbetsmarknadsnämnden finansierar verksamheten med 670 000 kronor årligen plus 646 000 kronor för språkstärkande arbetsmarknadsinsatser eller aktiviteter. Stödet för de språkstärkande aktiviteterna ska enligt beslut omprövas årligen.

Nämnden bedömer att samarbetet gällande de språkstärkande aktiviteterna bör fortsätta. För år 2025 innebär förslaget att arbetsmarknadsnämnden finansierar partnerskapet med 1 316 000 kronor.

Beredning

Ärendet har beretts av arbetsmarknadsförvaltningen. Underlag gällande de språkstärkande aktiviteterna har inhämtats från Uppsala rödakorskrets. Möten avseende de språkstärkande aktiviteterna har hållits med tillförordnad

verksamhetschef på Uppsala rödakorskrets den 22 oktober och den 12 december 2024. Förslag till beslut bedöms inte ha några negativa konsekvenser ur perspektiven för barn, jämställdhet eller näringsliv.

Föredragning

Ett Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) erbjuder en möjlighet att gemensamt möta ett identifierat samhällsbehov. Partnerskapet mellan Uppsala kommun och Uppsala rödakorskrets syftar till att genom integrations- och språkstärkande insatser skapa förutsättningar för en ökad och fungerande integration. Röda Korset bidrar med volontärarbete, resurser, lokaler och expertis medan kommunen står för finansiering och bidrar med att sprida information om verksamheten.

Kommunens partnerskap (AMN-2023-00350) omfattar nu arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden. Kulturnämnden har valt att avsluta sitt engagemang i denna specifika IOP för att istället fokusera på samarbete med Röda Korset i andra projekt som riktar sig till barn och ungdomar. Ett förnyat IOP för perioden 2024–2027 har utarbetats, med en total kostnad på nästan 4 miljoner kronor, där nämnden bidrar med 1 316 000 miljoner kronor årligen. Av detta belopp är 646 000 kronor öronmärkta för språkstärkande aktiviteter eller arbetsmarknadsinsatser, vilka ska omprövas årligen.

Nuvarande språkstärkande insatser

De språkstärkande aktiviteterna har under 2024 bestått av tre delar.

Träffpunktens språktränings- och läxhjälpverksamhet. Träffpunkten har cirka 400 besökare per månad och 40 volontärer per vecka. Träffpunkten möjliggör för deltagare att både utveckla sina svenskunskaper och fungerar som en social mötesplats.

Språktränings- och integrationsprogram på Träffpunkten. Programmet löper över tre månader och tar emot fem till sju deltagare per omgång, vilket innebär att upp emot 30 personer kan delta årligen. Programmet består av tre träffar per vecka som omfattar språkträning, samhällsorientering (inklusive arbetsmarknadskunskap), IT-kunskaper och gruppaktiviteter runtom i Uppsala. Verksamheten är ständigt under utveckling, och grundar sig i de behov målgruppen har.

Språkstärkande insats i Röda Korsets second hand-butik. Insatsen i second hand-butiken ger deltagarna möjlighet att träna svenska med Röda Korsets frivilliga, gåvogivare och kunder samt praktisk butikserfarenhet. Deltagarna får konkreta arbetsuppgifter och ansvarsområden anpassade efter varje individs behov och förmåga. Second-hand-butiken i Boländerna har kapacitet att ta emot en ny deltagare per månad och upp till tolv samtida deltagare.

Styrgruppen för partnerskapet konstaterade vid sitt möte i september att det har varit få deltagare på de språkstärkande aktiviteterna och platserna vid second hand-butiken hade i september 2024 inte nyttjats alls av förvaltningen. Styrgruppen konstaterade ett behov av fortsatt utveckling för att hitta deltagare till Träffpunkten och second hand-butiken. Under 2024 har Röda Korset haft åtta deltagare på Träffpunkten och fyra deltagare i second hand-butiken.

Under hösten 2024 har båda parter arbetat för att sprida information om verksamheten vilket har resulterat i att antalet deltagare i de språkstärkande insatserna har ökat något.

Partnerskapet utökas med språkcafé på UJC Boländerna

Parterna har identifierat ett behov av att skapa en tillgänglig mötesplats för språkträning i nära anslutning till sfi-undervisningen. Det finns redan idag språkcaféverksamhet inom ramen för Röda Korsets ordinarie verksamhet. Språkcafé erbjuds också av andra aktörer på olika platser i Uppsala. En språkcaféverksamhet på plats på UJC Boländerna skulle fungera som ett komplement till befintliga språkcaféer och till nämndens egen verksamhet. Caféet ska fungera som en plats för sociala möten och språkträning efter lektionstid och kan dessutom tillgängliggöra Röda Korsets övriga insatser.

En arbetsgrupp har tillsatts med uppdrag att i samverkan med Uppsala rödakorskrets starta upp ett språkcafé med tillhörande läxläsning. Verksamheten ska bedrivas på försök en eftermiddag per vecka under våren 2025. Verksamheten sker inom ramen för befintligt partnerskap. Parterna har ett gemensamt ansvar att sprida information om verksamheten.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetsmarknadsnämnden föreslås finansiera partnerskapet med 1 316 000 kronor för 2025. Av detta belopp är 646 000 kronor öronmärkta för språkstärkande aktiviteter. Föreslag till beslut innebär ingen förändring i partnerskapets ekonomiska omfattning jämfört med 2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 27 januari 2025.
- Lägesrapport Uppsala rödakorskrets, oktober 2024

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör

Röda Korsets lägesbeskrivning om språkförstärkande- och arbetsmarknadsinsatser inom ramen för rådande IOP mellan Uppsala kommun och Uppsala Rödakorskrets.

1. Inledning

Vi vill inleda med att tydligt uttrycka att det är vår vilja och rekommendation att fortsätta inkludera de språkförstärkande insatserna inom ramarna för det rådande Idéburna Offentliga Partnerskapet (IOP). Vårt IOP är i dagsläget utformat med helhetssynen i fokus, och vi är oroade över de negativa effekterna om samarbetet i dessa frågor försvinner.

De språkstärkande insatserna förstärker/kompletterar andra insatser inom IOP och vice versa, och således försvagas även de andra delarna om dessa insatser slutar omfattas. Vi ser att bedömningar och gränsdragningar i vad som ingår i vårt IOP blir försvårade och tidskrävande om partnerskapet omformas och de språkstärkande insatserna utesluts, då dessa är centrala för att nå våra gemensamma målsättningar.

Vi delar Uppsala kommuns uppfattning om att de mätbara resultaten av arbetet med IOP gärna hade kunnat synas tidigare och vi hade gärna kommit längre i processen. Vi vill dock understryka med tydlighet att arbetet med IOP började redan första januari från Röda Korsets sida. Detta handlade då om att implementera alla delar av IOP (och inte bara de språkstärkande insatserna), om att skapa förutsättningar för långsiktighet och hållbarhet i samarbetsverksamheterna, och om att säkerställa goda och trygga rutiner. Röda Korset i Uppsala strävar alltid mot hållbara helhetslösningar, och ser det som en vinst i kvalitet och resultat, inte som en förlust i tid.

Vidare är vår klara uppfattning att vi har större kapacitet än vad som nyttjats från Uppsala kommuns håll, och vi upplever därför att samarbetet inte nått sin fulla potential. Till exempel har det dröjt till oktober månad innan den första deltagaren anmälades för arbetsträning i vår second hand-butik, trots att det funnits möjlighet för detta sedan juni, och vi har fortfarande bara en deltagare totalt i denna verksamhet.

Det tog många veckor innan den första deltagaren till språkförstärkande insatser på Träffpunkten anmälades, och sedan dess har vi tagit emot betydligt färre deltagare även i denna verksamhet än vad vi har kapacitet för. Vi har även under samarbetsperioden visat stor och uppriktig entusiasm inför samverkan i dessa frågor, och vi har flera gånger efterfrågat att få informera om våra verksamheter på exempelvis relevanta APT hos kommunen, digitalt eller fysiskt. Tyvärr har dessa inte resulterat i några sådana informationsmöten, men vi hoppas att det finns möjlighet till detta och till nyttjande av det fulla antal platser vi erbjuder under ett fortsatt samarbete under 2025 och framåt.

Också värt att nämna är att vi ser goda förutsättningar för ett fortsatt gott samarbete, och att framför allt några särskilda medarbetare inom Uppsala kommun har varit kunniga och intresserade samarbetspartners inom ramarna för partnerskapet, både sett till engagemang och kunskap om IOP. Detta är vi måna om för tyvärr ser vi även att kunskapsnivån och arbetssätt kring IOP skiljer sig mycket mellan olika medarbetare, och att samarbetet därför

blir väldigt beroende av dessa individer. Detta tror vi skapar en viss instabilitet i samarbetet som fördröjt uppstartsprocessen.

Nedan vill vi påminna om alla de fördelar ett fortsatt samarbete med Röda Korset inom språkstärkande insatser innebär, och vilka konsekvenserna av ett avslutat sådant kan bli.

2. Vad vi erbjuder

Röda Korset har den gedigna erfarenhet som krävs för att bidra till målgruppens språkutveckling och kan erbjuda verktyg för att integreras i Uppsala och Sverige står klart. Denna erfarenhet konkretiseras i följande aspekter som erbjuds för att uppnå de mål Röda Korset i Uppsala och Uppsala kommun delar inom ramarna för vårt gemensamma partnerskap.

2.1 Språkstärkande insatser

Röda Korset i Uppsala har under året öppnat upp för att ta emot deltagare hänvisade av Uppsala kommun till vår språktränings- och läxhjälpssamhet Träffpunkten. Med sina runt 400 besökare per månad och 40 volontärer per vecka utgör Träffpunkten också en oombärlig och unik social mötesplats, perfekt inte bara för deltagare som behöver utveckla sina svensk-kunskaper utan också för personer i behov av mänskliga möten. Enligt vår erfarenhet, både inom ramarna för detta IOP och från andra insatser, går språkutveckling och psykisk hälsa hand i hand, och för att uppnå det senare krävs i många fall en trygg och öppen mötesplats. Träffpunkten erbjuder detta, helt förutsättningslöst och utan trösklar, och har dessutom den kompetens som krävs för språkträning på alla nivåer. Röda Korset är en av få aktörer som erbjuder platser till personer helt utan språkkunskaper, vilket gör oss till en stor tillgång som samarbetspartner.

Röda Korset i Uppsala erbjuder utöver möjligheten att hänvisa deltagare till språkträning på Träffpunkten, ett program med fokus på språkutveckling och integration. Programmet löper över tre månader och tar emot 5–7 deltagare per omgång, vilket innebär att upp emot 30 personer kan delta årligen. Programmet består av tre träffar per vecka som omfattar språkträning, samhällsorientering (inklusive arbetsmarknadskunskap), IT-kunskaper och gruppaktiviteter runtom i Uppsala. Våra verksamheter är ständigt under utveckling, och grundar sig i de behov vi ser att målgruppen har. Fler programpunkter är därmed att vänta inom kort.

I dessa verksamheter är tanken om individanpassat stöd centralt. Vi vet att vägen till lärande ser olika ut för olika personer, och där andra insatser som till exempel SFI inte har samma möjlighet till individuellt stöd är Röda Korsets verksamheter ett viktigt komplement. Med ett

stort antal frivilliga varje vecka finns garanterade möjligheter att få en-till-en-hjälp i sin svenskutveckling. Vidare finns det hos oss alltid möjlighet till individuella samtal om varje besökares situation och vilka vidare insatser som kan behövas för att deltagaren ska trivas och komma så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

2.2 Arbetsträning och yrkesförberedelser

Vi på Röda Korset i Uppsala använder språkförstärkande insatser som metod för arbetsmarknadsförberedelse, och vi ser verksamheten på Träffpunkten och det ovan nämnda programmet som yrkesförberedande insatser. Båda dessa verksamheter har aspekter som är viktiga att kunna förhålla sig till för att komma in på den svenska arbetsmarknaden, såsom ett schema att gå efter, ålagda tider för närvaro, uppstartsmöten, uppföljningsmöten, och förstås – språkkunskaper. Vi är en av få aktörer som har kapacitet att ta emot deltagare helt utan förkunskaper i svenska.

Utöver detta erbjuder Röda Korset även arbetsträning i vår second hand-butik i Boländerna. Denna verksamhet har ännu fler likheter med en faktisk anställning, och deltagarna får konkreta arbetsuppgifter och ansvarsområden. Det är en utmärkt möjlighet för deltagare att få arbetslivserfarenhet och en merit till sitt CV. Detta sker i en social och öppen miljö, där arbetsuppgifterna anpassas efter varje individs behov. Vidare har vi sedan tidigare mycket goda erfarenheter av praktik i second hand-butiken, där praktikplatsen ofta har varit en avgörande del för fortsatt yrkesmässig utveckling hos deltagarna.

2.3 Flexibilitet och anpassning till deltagarnas behov

Vår tredelade modell möjliggör att Uppsala kommun kan hänvisa deltagare med vitt skilda grundförutsättningar till Röda Korset. Oavsett om en deltagare precis börjat lära sig svenska eller är redo för arbetsmarknaden, finns det en plats hos oss. Vi kan anpassa och utveckla våra insatser för att maximera trivsel och resultat. Dessutom samarbetar Röda Korsets personal, även från olika verksamheter, kring varje deltagares utveckling, och det finns alltid möjlighet för en deltagare att röra sig mellan våra olika verksamheter.

Vi har ett helt behovsanpassat arbetssätt, vilket innebär att vi kontinuerligt justerar våra verksamheter utifrån de behov vi kartlägger bland våra deltagare. Startsträckan för att rekrytera nya frivilliga och starta nya verksamheter kan vara så kort som några veckor, vilket möjliggör en snabb anpassning när nya behov uppstår. Detta ger oss möjlighet att alltid hitta lösningar som främjar ett medmänskligt och tryggt Uppsala.

2.4 Röda Korsets förtroende och globala erkännande

Röda Korset är ett välkänt och pålitligt varumärke världen över, och många har redan förtroende för oss när de anländer till Sverige. Detta förtroende är särskilt viktigt när förtroendet för svenska myndigheter och andra instanser ibland brister. Detta är ett kraftfullt verktyg, och för individer där andra insatser inte når fram, kan Röda Korset vara den avgörande kontakten. Genom förtroendeskapande samtal, lotsning och stöd kan vi också hjälpa till att bygga förtroende för andra svenska aktörer, såväl statliga och kommunala som ideella.

2.5 Lotsning och samarbete med andra aktörer

Med ett starkt kontaktnät i Uppsala och ett åtagande att alltid hålla oss uppdaterade om andra organisationer i kommunen, spelar Röda Korset en viktig roll som lots och samhällsrådgivare för personer med migrantbakgrund. Vi är väl medvetna om när en besökare kan få hjälp på annat håll och samarbetar gärna för att underlätta kontakten med andra aktörer. Vi bidrar till att övergången till dessa aktörer blir så smidig som möjligt, och vi ser alltid till att deltagarna får den hjälp de behöver, även om det sker på annat håll.

Dock erbjuder vi, utöver direkt språk- och integrationsrelaterade insatser, också själva ett brett utbud av andra verksamheter som vi gärna hänvisar till när det är lämpligt. Vi har en helhetssyn på våra besökare och deras behov, och vi förstår att någon som behöver stöd kring integration och språkutveckling också kan behöva stöd i andra delar av livet. Således är ett intersektionellt perspektiv alltid centralt i vårt arbete. Här är några utvalda exempel på verksamheter vi erbjuder:

- Medföljning, där en frivillig följer med deltagaren till exempelvis läkaren.
- Simkurs för kvinnor. Varje termin håller två frivilliga i simkurser på Fyrishov för kvinnor som inte är simkunniga. Varje termin består av tio tillfällen á 2 timmar.
- Besök, där frivilliga besöker deltagare hemma eller på boenden för att bidra till att minska ofrivillig ensamhet.
- Blankett och rådgivning. Varje onsdag finns en grupp frivilliga på plats med syfte att bistå med individs- och behovsanpassad rådgivning och förklaringar kring olika samhällsinstanser och processer. Hjälpen är praktiskt fokuserad, och deltagare kan till exempel få stöd i att fylla i blanketter, guide till annan hjälp, söka information på internet, tillsammans ringa samtal till vården eller myndigheter, eller förstå brev från till exempel kommunen, skolan, Försäkringskassan och Skatteverket.

- Akuta insatser för basala behov. Vi erbjuder stöd och nödhjälp till personer i akut svåra ekonomiska situationer. Detta kan handla om utdelande av hygienpaket, presentkort och klädrekvisitioner till second hand-butiken, men också om krissamtal, lotsning och samhällsinformation. Främst riktar sig hjälpen mot personer som hamnat utanför samhällets skyddsnät, men individuella bedömningar görs i alla fall och hjälp ges även till dem vars ärende av någon anledning fallit mellan stolarna.
- Migrationsrådgivning och övrig juridisk rådgivning. Vi får många förfrågningar om hjälp i asyl- och migrationsärenden, såsom medborgarskap, ansökning om permanent uppehållstillstånd, eller familjeåterförening. Till detta finns Röda Korsets nationella migrationsrådgivning, som vi ofta hänvisar till och erbjuder hjälp att komma i kontakt med. Även juridisk rådgivning i andra frågor går att få.

2.6 Mångfald och inkludering i verksamheten

Den öppenhet och neutralitet som präglar Röda Korset i Uppsala lockar en stor bredd av människor med olika bakgrunder och erfarenheter, både bland besökare och frivilliga, och hos oss har mångfald alltid varit en naturlig del av verksamheten. Vi är både stolta över den mångfald och popularitet som verksamheter åtnjuter, och vi är övertygade om att den sammanlagda kunskap och erfarenhet som finns i våra lokaler både genom våra frivilliga och våra deltagare, och det ömsesidiga utbyte som därmed skapas, är en stor tillgång för och resurs för alla inblandade.

Vidare innebär denna popularitet att det alltid finns ett stort tryck av sökande frivilliga till våra frivilliguppdrag. Detta gör att Röda Korset kan göra ett noggrant urval av vilka som börjar i verksamheten. Vi ser alltid både till kompetenser, tidigare erfarenheter och personlig lämplighet och vi skräddarsyr varje frivilliggrupp efter besökarnas behov.

3. Konsekvenser om samarbete kring språkförstärkande insatser avslutas

Om samarbetet mellan Röda Korset och Uppsala kommun kring dessa insatser skulle upphöra, skulle det innebära följande konsekvenser för deltagarna och kommunen:

3.1 Minskad tillgänglighet

Röda Korsets verksamheter kommer fortsätta vara tillgängliga, men den faktiska tillgången för många deltagare vi kan ta emot att minska avsevärt om samarbetet avslutas. Många av de personer som hänvisats till Röda Korset av arbetsmarknadssekreterare och socialsekreterare på Uppsala kommun är individer som annars inte skulle ha upptäckt eller besökt verksamheterna på egen hand, trots att de tillhör grupper med särskilt stort behov av dessa insatser.

Därför är ett starkt samarbete mellan Uppsala kommun och Röda Korset i Uppsala avgörande. Tillsammans når vi de som har störst behov av integrationsfrämjande aktiviteter och språkstärkande stöd, vilket bidrar till att stärka deras möjligheter till en god psykisk hälsa, inträde på arbetsmarknaden och en tryggare, självförsörjande tillvaro.

3.2 Minskade möjligheter till arbetsträning och yrkeserfarenhet

Arbetsträning i Röda Korsets second hand-butik är en viktig väg för deltagare att få praktisk arbetslivserfarenhet och stärka sina chanser på arbetsmarknaden. Utan ett samarbete mellan Uppsala kommun och Röda Korset i Uppsala i dessa frågor skulle många förlora denna möjlighet, vilket riskerar att förlänga deras tid utanför arbetsmarknaden och därmed också deras beroende av ekonomiskt bistånd från kommunen.

3.3 Förlust av samarbete med brobyggande aktör

Röda Korset är en aktör med starkt förtroende bland nyanlända, vilket ofta underlättar kontakten med svenska institutioner och myndigheter. Ett avslut av samarbetet skulle innebära att kommunen förlorar denna brobyggande funktion, vilket kan leda till att färre nyanlända når fram till de insatser som kommunen erbjuder. Detta kan i förlängningen göra att gruppens förtroende för svenska system inte ökar.

3.4 Risk för fragmenterade insatser

Samarbetet mellan Röda Korset och Uppsala kommun har gjort det möjligt att erbjuda en helhetslösning för deltagare, med tät samverkan mellan språkträning, arbetsträning och socialt stöd. Om detta samarbete avslutas riskerar insatserna att bli mer fragmenterade, vilket kan leda till ineffektivitet och sämre resultat för deltagarna. Det skulle också innebära att kommunen måste hitta och bygga upp nya strukturer för att täcka de behov som Röda Korset idag möter, vilket är tid- och resurskrävande.

3.5 Minskad möjlighet till flexibilitet och behovsanpassning

En av Röda Korsets styrkor är vår förmåga att snabbt anpassa verksamheten efter deltagarnas behov. Ett avslutat samarbete skulle innebära att denna flexibilitet går förlorad, vilket gör det svårare att snabbt reagera på förändrade behov i kommunen, som exempelvis ökade migrationsflöden eller nya utmaningar på arbetsmarknaden.

3.6 Försvagat individanpassat stöd

En av de stora styrkorna i Röda Korsets arbetssätt är det individs- och behovsanpassade perspektivet. Vi har lång erfarenhet av personer med olika bakgrund, upplevelser och behov, och vi har därigenom all den kompetens som behövs för att kunna arbeta helt anpassat efter varje individ. Detta är dock resurskrävande, och kommer att behöva minska vid ett avslutat samarbete kring språkstärkande insatser inom ramarna för rådande IOP, vilket i sin tur skulle få mycket allvarliga konsekvenser för den målgrupp bådas våra organisationer strävar efter att hjälpa.

3.7 Slöseri med resurser

Att i detta läge avsluta ett samarbete som förvisso tagit tid att få fram en ny struktur för, och som har visat goda resultat och har stor potential ser vi som ett slöseri med tid och resurser för både Uppsala kommun och för Röda Korset i Uppsala. Vi förespråkar därför med enfaset ett fortsatt samarbete, så att de nya strukturerna kan nå sin fulla potential.

4. Sammanfattningsvis

Sammanfattningsvis förespråkar vi att samarbetet mellan Röda Korset och Uppsala kommun inom språkförstärkande insatser fortsätter, då dessa är centrala för en helhetslösning som stärker individens möjligheter till integration och självförsörjning, som är en av de grundläggande förutsättningarna med detta gemensamma partnerskap.

Våra verksamheter med språkstärkande insatser, arbetsträning och socialt stöd har goda förutsättningar att ytterligare utvecklas och kompletterar utmärkt kommunens målsättningar, och vårt nätverk och goda förtroende inom målgruppen bidrar till att bygga broar till svenska samhällsfunktioner.

Vi ser det som effektivt och resursbesparande att bygga vidare på det goda arbete som inletts mellan parterna och säkerställa ett hållbart, stabilt och behovsanpassat stöd för de individer som är i störst behov av det.